

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ

ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Η επιχείρησή μας στη Φλώρινα αποτελεί μία από τις σοβαρές επιχειρήσεις από τη σειρά που καθορίζονται με το σχέδιό μας, για χειμερινό πόλεμο, ενάντια στο μοναρχοφασιστικό μισθοφορικό στρατό του Τρούμαν.

Η επιχείρηση της Φλώρινας ήταν η μεγαλύτερη και πιο δυσκολότερη από όσες έχουμε κάνει ως τώρα, σε κατοικημένους στόχους. Η επιχείρηση της Φλώρινας ήταν επιθετική. Όπως είναι γνωστό, σκοπός του χειμερινού μας πολέμου είναι το σοβαρό στραπατσάρισμα των προετοιμασιών του εχθρού για εκστρατεία του, ενάντια μας στα 1949, με μια αδιάκοπη φθορά και ταυτόχρονα συγκέντρωση των απαραίτητων σε μας στρατηγικών εφεδρειών. Η απελευθέρωση τέτοιου εδαφικού χώρου που θα μας δώσει πλεονεκτήματα για πραγματοποίηση των παραπέρα δικών μας προθέσεων.

Από τα στοιχεία που πιο κάτω θα παραθέσουμε θ' αποδειχθεί ότι η επιχείρηση στη Φλώρινα μπορούσε να τελειώσει με πλήρη επιτυχία.

Η μεγάλη πολιτική σημασία αυτής της επιχείρησης ήταν φανερή. Το δε κατοέβδομο κυβερνητικό κατασκευάσμα της αμερικανοαγγλοκρατίας και η νέα στρατιωτική ηγεσία του μοναρχοφασισμού θα δέχονταν ένα δυνατό χτύπημα, που θα είχε σαν συνέπεια παραπέρα βάθεμα της ολόπλευρης κρίσης που υπάρχει στο μοναρχοφασιστικό στρατόπεδο. Τέτοια είναι η κατάσταση στο μοναρχοφασιστικό στρατόπεδο, που όταν χάσει μια πόλη, αυτό μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες, για την ίδια την ύπαρξή του. Αυτό φαίνεται και από την ευαισθησία του για τις πόλεις. Μόλις πέρνουμε μία πόλη, σχεδόν παρατάει όλα τ' άλλα σύξηλα που λέν και τρέχει προς τα κει. Στη σκέψη των απλών ανθρώπων, η απώλεια μιας πόλης από το μοναρχοφασισμό αποτελεί συνώνυμο της οριστικής ήττας του. Εμείς βέβαια δεν πιστεύουμε πως όταν χάσει ο μοναρχοφασισμός μία πόλη θα συνθηκολογήσει. Πιστεύουμε όμως ότι η απελευθέρωση και το κράτημα μίας πόλης θα σημειώσει την αρχή της αποφασιστικής στροφής.

Η μεγάλη στρατιωτική σημασία αυτής της επιχείρησης, επίσης ήταν φανερή. Σ' αυτήν την επιχείρηση μπορούσαμε να συντρίψουμε τη δεύτερη μοναρχοφασιστική μεραρχία και σε σημαντικό βαθμό και τις ενισχύσεις που αναγκαστικά θα έφερνε ο εχθρός, κατά τη διάρκεια αυτής της επιχείρησης. Μ' αυτή την επιχείρηση, κάμποσες χιλιάδες νέοι μαχητές και μαχήτριες θα περνούσαν στις γραμμές του στρατού μας. Ο εφοδιασμός της δεύτερης Μοναρχοφασιστικής Μερ/χίας θα έπεφτε στα χέρια του στρατού μας. Νέες δυνατότητες θα ανοίγονταν μπροστά στο κίνημά μας.

Απ' αυτά τα στοιχεία νομίζουμε πως βγαίνει η μεγάλη πολιτική και στρατιωτική σημασία της επιχείρησης στη Φλώρινα. Μια τέτοια λοιπόν σοβαρή επιχείρηση ήταν φανερό ότι θα παρουσίαζε πολλές δυσκολίες. Έτσι, ένας βασικός όρος για την επιτυχία της ήταν η λεπτομερειακή μελέτη αυτών των δυσκολιών, η διαπαιδαγώγηση όλων στο πνεύμα της πάλης για την κατανίκηση όλων των δυσκολιών.

X X
X

Η επιχείρηση λοιπόν στη Φλώρινα είχε μεγάλη πολιτική και στρατιωτική σημασία. Όμως, αυτή την επιχείρηση δεν την κάναμε απλώς γιατί είχε τέτοια πολιτική και στρατιωτική σημασία. Την επιχείρηση της Φλώρινας την κάναμε, γιατί μπορούσαμε να την κερδίσουμε. Ποια είναι τα δεδομένα που το αποδείχνουν; Κατά

τη γνώμη μας τα ακόλουθα:

Πρώτο: Εξασφαλίσαμε βασικά ένα σωστό σχέδιο. Η ορθότητα του σχεδίου μας επαληθεύτηκε στη ζωή.

Δεύτερο: Εξασφαλίσαμε τις απαραίτητες δυνάμεις και μέσα. Όσο μελετάει κανείς αυτή την επιχείρηση, τόσο πιο πολύ πείθεται πως και οι δυνάμεις και τα μέσα μας ήταν αρκετά για να πετύχουμε. Και το ζήτημα των δυνάμεων δεν είναι μόνο ζήτημα αριθμών αλλά και ηθικού. Το ηθικό των μαχητών μας, ύστερα μάλιστα από τις νίκες μας στη Νάουσσα και στο Καρπενήσι ήταν σε πολύ υψηλό επίπεδο. Αυτό το γεγονός πολλαπλασίαζε την μαχητική τους απόδοση.

Τρίτο: Ο εχθρός είχε τα χάλια του, στρατιωτικά και πολιτικά.

Αυτά ήταν τα δεδομένα, που αποδείχναν και αποδείχνουν ότι μπορούσαμε να πετύχουμε στη Φλώρινα, όμως αποτύχαμε. Η αποτυχία μας υποχρώνει να βρούμε τις αιτίες, για να βγάλουμε διδάγματα. Ποια είναι η βασική αιτία της αποτυχίας; Η βασική αιτία της αποτυχίας βρίσκεται στην εκτέλεση από τη διοίκηση της επιχείρησης ως τα κατώτερα κλιμάκια των διοικήσεων. Πιο συγκεκριμένα, η βασική αιτία της αποτυχίας βρίσκεται στη διεύθυνση της μάχης. Ας δούμε αυτό το ζήτημα πιο αναλυτικά.

Μια διοίκηση επιχείρησης, για να κερδίσει μια τόσο μεγάλη μάχη, σαν της Φλώρινας, πρέπει να εξασφαλίσει:

Πρώτο: Σωστό σχέδιο ενέργειας.

Δεύτερο: Αδιάκοπη σύνδεση με τα μαχόμενα τμήματα, που έτσι να γνωρίζει πάντα και με ακρίβεια την κάθε φορά ταχτική κατάσταση.

Τρίτο: Ικανότητα να κρίνει σωστά την κάθε φορά ταχτική κατάσταση.

Τέταρτο: Εφεδρεία επιχειρησιακή, για να επεμβαίνει, κάθε φορά που θα το απαιτεί η ταχτική κατάσταση.

Πέμπτο: Αποφασιστικότητα, ταχύτητα, επιμονή, μαστοριά στην εκτέλεση.

Αυτά είναι τα βασικά στοιχεία, οι προϋποθέσεις της επιτυχίας. Εξασφάλισε, αυτά τα βασικά στοιχεία, η διοίκηση της επιχείρησης στη Φλώρινα; Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα είναι ότι εξασφάλισε μερικά απ' αυτά τα βασικά στοιχεία.

Το σχέδιό μας ήταν βασικά σωστό. Ούτε πριν, ούτε μετά τη μάχη, κανείς δεν εκδήλωσε, βασικά, διαφορετική γνώμη. Αυτό αποτελεί μια απόδειξη της ορθότητας του σχεδίου μας. Βέβαια, αυτή η ομοφωνία, για την ορθότητα του σχεδίου, δεν αποτελεί πλήρη απόδειξη. Τα στοιχεία που αποδείχνουν την ορθότητα του σχεδίου είναι κατά τη γνώμη μας:

Πρώτο: Μας εξασφάλισε υπεροχή δυνάμεων, ακόμα και μέσων, στην πρώτη φάση και στην πορεία της μάχης τέτοιες εδαφικές θέσεις που μας έδιναν τη δυνατότητα ν' αντιμετωπίσουμε και να τσακίσουμε τις υπέρτερες δυνάμεις που θα έφερνε ο εχθρός στο πεδίο της μάχης. Είναι φανερό ότι ανάμεσα σ' εμάς και στον εχθρό υπάρχει μία ανισότητα εμψύχων δυνάμεων και υλικών μέσων, προς όφελος του αντιπάλου. Για να δώσουμε και να κερδίσουμε τέτοιες μάχες πρέπει, είτε να αποχτήσουμε αριθμητική υπεροχή σε έμψυχο και σε άψυχο υλικό, είτε με τολμηρές διεισδύσεις να παρακάμπουμε και να απομονώνουμε μεγάλες εχθρικές δυνάμεις εξασφαλίζοντας έτσι την απαραίτητη υπεροχή δυνάμεων. Αν ακολουθήσουμε ως αρχή πως για να δώσουμε και να κερδίσουμε μεγάλες μάχες πρέπει ν' αποχτήσουμε απόλυτη και γενική αριθμητική υπεροχή δυνάμεων και μέσων, τότε πρέπει μοιραία να βάλουμε σταυρό σε τέτοιες επιχειρήσεις, περιμένοντας νάρθει μόνη της αυτή η υπεροχή. Ουσιαστικά δηλαδή θ' αρνηθούμε μεγάλες μάχες και θα καταλήξουμε μόνο στον κλεφτοπόλεμο. Σωστή ταχτική, στο δοσμένο στάδιο του επαναστατικού μας πολέμου είναι τολμηρές διεισδύσεις, για απομόνωση μεγάλων εχθρικών δυνάμεων, εξασφαλίζοντας μ' αυτό τον τρόπο δικιά μας υπεροχή, απαραίτητη για την επιτυχία. Τέτοια ταχτική χαρακτήριζε το σχέδιο επιχείρησης στη Φλώρινα. Με τολμηρή

διείσδυση παρακάμψαμε και απομονώσαμε μεγάλες εχθρικές δυνάμεις, γερά οχυρωμένες, στο Λιοτάτο-υψ.1414-Δερβένη-Κουλκουθούρια και στη Μικρή Μπέλα-Βόντα-Μικρή Βίγλα-υψ.1205 κλπ. Η υπεροχή που εξασφαλίσαμε, για την πρώτη φάση της επιχείρησης ήταν ένα προς τρία στις έμψυχες δυνάμεις. Εξασφαλίσαμε ακόμα υπεροχή σε όλμους και πολυβόλα. Και αν στην πράξη καθόριζε το σχέδιο και μπορούσαμε να τα πραγματοποιήσουμε, τότε θα εξασφαλίσαμε υπεροχή και στα πυροβόλα.

Δεύτερο: Παρά τα ταχτικά λάθη μας, οι βασικοί στόχοι έπεσαν. Το 1033, το 1641, το 1115, η Γιούπκα κυριεύτηκαν και τμήματά μας μπήκαν στην πόλη. Τέσσερα εχθρικά πυροβόλα κυριεύτηκαν. Είναι λοιπόν φανερό ότι αφού έπεσαν οι βασικοί στόχοι μπορούσαμε να καταλάβουμε και τους υπόλοιπους, ότι όπως κυριεύσαμε τα τέσσερα εχθρικά πυροβόλα, μπορούσαμε και μάλιστα πιο εύκολα να πάρουμε και τα υπόλοιπα.

Τρίτο: Η ορθότητα του σχεδίου αποδειχεται και από το που καθόριζε τη κατεύθυνση του κυρίου χτυπήματος. Η κατεύθυνση του κυρίου χτυπήματος στρέφονταν κατά του υψ. 1641 Σολίσιτο-1033, για κυριαρχία σ' όλη αυτή τη ραχοκοκαλιά σ' όλες τις αντερίδες της, σαν προϋπόθεση κατάληψης και κράτημα της πόλης και από κρούση εχθρικών αντεπιθέσεων από τις εχθρικές ενισχύσεις που θα κατέφθαναν στο πεδίο της μάχης. Βέβαια, η κατάληψη κι εδραίωσή μας στη Γκιούπκα-1115-1215 αποτελεί την άλλη βασική προϋπόθεση για την επιτυχία. Αυτό καθορίζεται με σαφήνεια στο σχέδιο. Πάντως αυτή η κατεύθυνση δεν ήταν τόσο αποφασιστική και γι' αυτό δεν καθορίστηκε απ' εκεί το κύριο χτύπημα. Αυτό δε σημαίνει ότι χωρίς την Γκιούπκα-1115-1215 μπορούσαμε να καταλάβουμε και προπάντων να κρατήσουμε ολόκληρη την πόλη αποκρούοντας όλες τις εξωτερικές εχθρικές αντεπιθέσεις.

Αυτά είναι τα τρία δεδομένα που αποδειχνουν ότι βασικά σωστό ήταν το σχέδιό μας. Όταν λέμε βασικά σωστό, αυτό σημαίνει ότι είχε αδυναμίες. Τώρα π.χ. φαίνεται πως η κατεύθυνση διείσδυσης της 18ης Ταξιαρχίας έπρεπε να είναι από το υψ.1641 Σολίσιτο και ότι δεν έπρεπε να πάρουν αμέσως αποστολές και οι τρεις διλοχίες της, αλλά δεν έπρεπε να παραμείνει εφεδρεία της διοίκησης της Ταξ/χίας. Δεν έπρεπε να δώσουμε το τάγμα της 108 Ταξ/χίας, αλλά έπρεπε να μείνει στα χέρια της διοίκησης της Ταξ/χίας, για ενέργεια από Σκοπιά, που όπως απόδειξε η ζωή, ο εχθρός θα είχε ακόμα πιο μεγάλες απώλειες και δεν θα ανακατάλαμβανε την Γκιούπκα και γενικά θα διευκολύνονταν έτσι η 14η και η 103 Ταξ/χίες. Λάθος του σχεδίου ήταν η μη διάθεση τμήματος σαμποτέρ στους άξονες κίνησης των εχθρικών ενισχύσεων. Αυτές όμως οι αδυναμίες του σχεδίου δεν είναι βασικές και γι' αυτό δεν ανατρέπουν την διαπίστωση ότι το σχέδιο ήταν βασικά σωστό.

Μέσα σύνδεσης ουσιαστικά δεν είχαμε. Είναι αλήθεια ότι διαθέταμε τα πιο τέλεια μέσα σύνδεσης και μάλιστα όσα χρειαζόνταν. Όμως δεν λειτουργούσαν, γιατί οι διοικήσεις μας δεν νοιώθουν την αποφασιστική σημασία που έχει το όπλο των διαβιβάσεων στην έκβαση μιας μάχης. Έτσι, η σύνδεση μεταξύ διεύθυνσης της επιχείρησης και Μερ/χιών, μεταξύ Μερ/χιών και Ταξ/χιών ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτη, αφού δεν εξασφάλιζε το βασικό, δηλαδή να γνωρίζουμε έγκαιρα και με ακρίβεια την κάθε φορά ταχτική κατάσταση. Η σύνδεση μεταξύ Ταξ/χιών Ταγμάτων ήταν και τυπικά ανύπαρκτη, πορ' όλο που είχαν τα τάγματα σύγχρονα μέσα σύνδεσης. Η έλλειψη της απαραίτητης σύνδεσης είχε πολύ μεγάλες συνέπειες. Για άλλη μια φορά διαπιστώθηκε στη μάχη της Φλώρινας, ότι μια διοίκηση που δεν έχει αδιάκοπη σύνδεση με τα τμήματά της, ουσιαστικά είναι ανύπαρκτη και τα τμήματά της ακυβέρνητα. Η έλλειψη αδιάκοπης σύνδεσης με τα μαχόμενα τμήματά μας, από πάνω ως κάτω, αποτέλεσε σοβαρότατο παράγοντα της αποτυχίας μας στη μάχη της Φλώρινας.

Ικανότητα για να κρίνει, η διοίκηση της επιχείρησης, σωστά τη κάθε φορά ταχτική κατάσταση δεν είχε. Αυτή ήταν η βασικότερη αδυναμία μας, στη μάχη της Φλώρινας και αποτέλεσε και την πιο βασική αιτία της αποτυχίας μας. Είπαμε ότι δεν είχαμε ουσιαστικά, μέσα σύνδεσης με τα μαχόμενα τμήματα. Συνεπώς δεν είχαμε μια πλήρη γνώση της ταχτικής κατάστασης. Παρ' όλα αυτά είχαμε στοιχεία που έδειχναν ποια ήταν η ταχτική κατάσταση. Παραδείγματα. Όταν μάθαμε πως έπεσε το 1641 Σολίσιτι μάθαμε ταυτόχρονα ότι η Διλοχία που το κατέλαβε είχε σοβαρές απώλειες και συνεπώς έπρεπε να καταλάβουμε πως δεν θα ήταν σε θέση να

εκπληρώση την παραπέρα αποστολή της που ήταν αποφασιστικής σημασίας. Όταν μέσα στις δύο πρώτες ώρες δεν έπεσε το 1033 έπρεπε να καταλάβουμε ότι η 18η Ταξ/χία θα βρίσκονταν σε κίνδυνο, ότι όλη η επιχείρηση κινδύνευε ν' αποτύχει. Όταν, παρά την επιμονή μας, η διοίκηση της Χης Μερ/χίας δεν μας έδινε σαφείς πληροφορίες για την 14η Ταξ/χία, έπρεπε να καταλάβουμε πως δεν εξελίσσονταν εκεί καλά η μάχη και ότι βρίσκονταν σε κίνδυνο η Ταξ/χία. Όταν στις δύο πρώτες ώρες δεν έπεσε η Γκιούπκα έπρεπε να καταλάβουμε ότι και εκεί δεν πηγαίναμε καλά. Είχαμε σχεδόν όλα τα στοιχεία για να δούμε καθαρά ποια ήταν η ταχτική κατάσταση. Δεν είχαμε όμως την επιτελική ικανότητα ν' αντιληφθούμε ότι η ταχτική κατάσταση ήταν κρίσιμη. Αυτή είναι η βασική αιτία που δεν ρίξαμε στη μάχη της εφεδρεία.

Εφεδρεία επιχειρησιακή είχαμε και μάλιστα επίλεκτη. Είναι γεγονός ότι διστάζαμε να τη χρησιμοποιήσουμε, γιατί έτσι είτε αλλιώς μπήκαν ορισμένοι περιορισμοί. Στην αρχική συζήτηση είπαμε να κινήσουμε την μονάδα, που μετά αποτέλεσε επιχειρησιακή εφεδρεία, για άσκηση. Μετά καταλήξαμε να χρησιμοποιηθεί, σαν επιχειρησιακή εφεδρεία, σε περίπτωση μεγάλης ανάγκης. Αυτός ο περιορισμός μας έκανε δισταχτικούς στη χρησιμοποίησή της εφεδρείας. Τονίζουμε όμως ότι στη μη έγκαιρη χρησιμοποίηση της εφεδρείας, το βασικό δεν ήταν οι ορισμένοι περιορισμοί που μπήκαν, αλλά η αδυναμία της επιχείρησης να δει έγκαιρα ότι ήταν πραγματικά μεγάλη ανάγκη να επέμβει στη μάχη η εφεδρεία. Πάντως πρέπει να πούμε ότι τέτοιοι περιορισμοί δεν πρέπει να μπαίνουν, γιατί αυξάνουν τις αδυναμίες της διοίκησης. Η χρησιμοποίηση της επιχειρησιακής εφεδρείας αποτελεί ένα εξαιρετικά δυσκολόλυτο πρόβλημα. Η επιχειρησιακή εφεδρεία δεν πρέπει να χρησιμοποιείται, ούτε αργά, ούτε γρήγορα, αλλά τότε που πρέπει. Αυτό αποτελεί ένα από τους νόμους του πολέμου. Η σωστή εκλογή του χρόνου και του τόπου χρησιμοποίησης της επιχειρησιακής εφεδρείας είναι ζήτημα επιτελικών ικανοτήτων. Μπορεί να πει κανείς, Καλύτερα να χρησιμοποιήσεις πρόωρα την επιχειρησιακή εφεδρεία, παρά ν' αργήσεις. Αυτό είναι μεγάλο λάθος. Η γρήγορη χρησιμοποίηση της επιχειρησιακής εφεδρείας δημιουργεί τους ίδιους κινδύνους, που έχουμε και με την αργοπορημένη χρησιμοποίησή της. Τι θα πει γρήγορη χρησιμοποίηση της επιχειρησιακής εφεδρείας; Άσκοπη φθορά της και συνεπώς ανυπαρξία της ακριβώς τότε που πραγματικά είναι απαραίτητη η επέμβασή της. Τι θα πει αργοπορημένη χρησιμοποίηση της επιχειρησιακής εφεδρείας; Επέμβαση, όπως λένε "κατόπιν εορτής". Η σημασία της επιχειρησιακής εφεδρείας είναι απλή.

Πρώτο: Σε μια μάχη αντιπαλεύουν, όχι μόνο οι μαχητές των δύο αντιπάλων, με τα μέσα που διαθέτουν, αλλά και δύο μυαλά. Την δικιάς μας και της εχθρικής διοίκησης. Ένας βασικός όρος, για σωστό μοντάρισμα ενός σχεδίου επιχείρησης, σωστής διεύθυνσης της μάχης είναι η σωστή μελέτη της σκέψης του αντιπάλου. Δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς, πως είναι πάντα δυνατό να μπει πέρα για πέρα στη σκέψη του αντιπάλου, δεν μπορείς να προβλέψεις πάντα με ακρίβεια ποιο είναι το σχέδιο του αντιπάλου σ' όλες τις φάσεις της μάχης. Ο αντίπαλος λοιπόν μπορεί να σου δημιουργήσει άσχημη κατάσταση. Αυτή την άσχημη κατάσταση μπορείς να την αντιμετωπίσεις με την επιχειρησιακή εφεδρεία.

Δεύτερο: Ενώ το σχέδιό σου είναι σωστό, οι εκτελεστές μπορεί να σου δημιουργήσουν εξαιρετικά άσχημη κατάσταση και συνεπώς πλεονεκτήματα στον εχθρό. Αυτό ακριβώς συνέβηκε στη μάχη της Φλώρινας. Αυτή την άσχημη κατάσταση μπορεί να την αντιμετωπίσεις με την επιχειρησιακή εφεδρεία.

Τρίτο: Στην πορεία μιας μάχης μπορεί να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες ανατροπής του αντιπάλου. Όμως τα μαχόμενα τμήματα, κατά κανόνα, δεν μπορούν να εκπληρώσουν και το καθήκον αυτής της αποφασιστικής ανατροπής. Αυτό είναι καθήκον της επιχειρησιακής εφεδρείας. Συμπέρασμα. Και στις τρεις περιπτώσεις δημιουργείται μία αποφασιστική στιγμή για τη δοσμένη διοίκηση μιας επιχείρησης, που πρέπει να ενεργήσει έγκαιρα, με ψυχραιμία, αποφασιστικότητα και ταχύτητα. Αν δεν πιάσει αυτή την στιγμή, την χάνει και την κερδίζει ο αντίπαλος. Αυτή η στιγμή αποτελεί τη λυδία λίθο, πάνω στην οποία δοκιμάζεται η επιτελική ικανότητα μιας διοίκησης προπάντων μεγάλης μάχης. Η διοίκηση της επιχείρησης στη Φλώρινα έχασε αυτή την αποφασιστική στιγμή, από αδυναμίες επιτελικές, που δεν τις επέτρεψε να τη δει έγκαιρα. Το συμπέρασμα το γενικό για την επιχειρησιακή εφεδρεία είναι τούτο. Η διοίκηση μιας επιχείρησης, όχι μόνο πρέπει να διαθέτει την απαραίτητη επιχειρησιακή εφεδρεία, αλλά και την ικανότητα να αντιληφθεί έγκαιρα και με ακρίβεια την

αποφασιστική στιγμή και να επέμβει καραυνοβόλα.

Αυτό είναι το μεγαλύτερο δίδαγμα από τη μάχη της Φλώρινας.

Αποφασιστικότητα, ταχύτητα, μαστοριά δεν δείξαμε κατά την εκτέλεση. Από άποψη αποφασιστικότητας, ταχύτητας, επιμονής, μαστοριάς στην εκτέλεση πέρασε πολύ κάτω. Καμιά σύγκριση π.χ. δεν μπορεί να γίνει ανάμεσα στη μάχη της Νάουσας και της Φλώρινας, από άποψη εκτέλεσης. Μια σύντομη κριτική της εκτέλεσης του σχεδίου στη μάχη της Φλώρινας θα το αποδείξει.

Πρώτο: Μια λαϊκή παροιμία λέει: Η καλή μέρα φαίνεται από το πρωί. Η πορεία των τμημάτων προς τους στόχους έδειξε κατά ένα τρόπο το πως θα γίνονταν η εκτέλεση όλου του σχεδίου. Απόσταση, για φάλαγγα, 4 ωρών δεν την πέρασαν σε ολόκληρες 12 ώρες. Έτσι η επιχείρηση αναβλήθηκε για 24 ώρες, που αυτό είχε άσχημες συνέπειες και μπορούσε να έχει ακόμα πιο χειρότερες συνέπειες. Κατά την πορεία υπήρχαν τάγματα που πορεύονταν χωρίς όλμους και τα πολυβόλα τους. Δηλαδή "αλλού ο παππάς και αλλού τα ράσα του". Οι διοικητές δεν βρίσκονταν πάντα στη θέση που πρέπει να έχει κάθε διοικητής, όταν το τμήμα του πορεύεται. Διατρέξαμε π.χ. μεγάλο μέρος της φάλαγγας ζητήσαμε τους διοικητές, μα δε βρήκαμε κανέναν. Είχαν πάει όλοι λέει μπρός, για να δούν γιατί σταμάτησε η φάλαγγα. Καθένας είναι εύκολο να καταλάβει τι θα γίνονταν, αν ο εχθρός έκανε επίθεση ενάντια στα πορευόμενα ανακατωμένα κι ακυβέρνητα τμήματά μας.

Η αναγνώριση των δρομολογίων, στην πιο ελαφριά περίπτωση, μπορούμε να πούμε πως έγινε με έλλειψη συναίσθησης της σοβαρότητας που έχει αυτή η δουλειά. Πραγματικά μέτρα για τη διευθέτηση και επιδιόρθωση των δρομολογίων δεν πάρθηκαν. Έτσι σε μερικά μέρη ήταν πιο δύσκολο να περάσουν και απλοί-πεζοπόροι. Η πορεία της φάλαγγας, για όλους τους λόγους που αναφέραμε, ήταν σωστό δράμα και πολύ επικίνδυνη. Η έλλειψη λεπτομερειακής αναγνώρισης των δρομολογίων, οργανωμένης διευθέτησης και συντήρησης των δρόμων, εκτός που εκνεύριζε και κούραζε υπερβολικά τους μαχητές μας, έθετε τη φάλαγγα σε κίνδυνο και με αγωνία καθένας σκέφτονταν αν θα κατορθώσουν να φθάσουν έγκαιρα μπρος στους στόχους μαχητές και βαρειά όπλα.

Αν πάρουμε την πορεία, σαν μια μάχη και μάλιστα πολύ σοβαρή-τέτοια είναι- τότε η πορεία προς Φλώρινα αποτελεί μια μεγάλη αποτυχία. Αυτό είχε συνέπειες στην έκβαση όλης της μάχης.

Δεύτερο: Μια παροιμία λέει: "Εγώ έστελνα το σκύλο μου κι ο σκύλος την ουρά του". Το ίδιο, πάνω κάτω, έγινε με τις αναγνωρίσεις, τόσο των δρομολογίων και προ πάντων των στόχων. Οι Μέγαρχοι είχαν στους Ταξίαρχους να οργανώσουν αυτή τη δουλειά. Οι Ταξίαρχοι το είπαν στους ταγματάρχες, είτε κρέμασαν στους ανιχνευτές τη δουλειά, είτε έκαναν μια χοντρική αναγνώριση. Αναφέρουμε το γεγονός ότι Ταξίαρχός μας που θα έμπαινε στην πόλη, με όλη την Ταξιαρχία του, πήρε τους διοικητές των μονάδων της Ταξιαρχίας, πήγε στον αυχένα του Πισοδερίου - απ' εκεί ούτε με τα κυάλια δεν βλέπεις την πόλη - και έκανε λέει "αναγνώριση". . Μπορούμε να πούμε, χωρίς καμιά υπερβολή ότι η αναγνώριση των εχθρικών στόχων που πηγαίναμε να καταλάβουμε ήταν κατά κανόνα γελοία.

Παραδείγματα. Η περίπτωση του Ταξ/χου που έκανε αναγνώριση της Φλώρινας από τον αυχένα Πισοδερίου. Ένας ταγματάρχης που έκανε αναγνώριση του 1033 έφθασε μπρος στην πρώτη σειρά των συρματοπλεγμάτων που ήταν σαν φράχτης και δεν είδε τη δεύτερη σειρά με ποδιές συρματοπλεγμάτων που ήταν περίπου 100 μέτρα από την πρώτη. Ο ταγματάρχης που ενήργησε στο Σολίσπιτο έκανε τέτοια αναγνώριση που δεν είδε μια θαυμάσια κατεύθυνση για να το καβαλήσει-αργότερα από κείνη την κατεύθυνση καταλήφθηκε το Σολίσπιτο-αλλά έριξε το τμήμα του από ένα απόκρημνο μέρος και το αποδεκάτισε. Ο Ταγματάρχης που ενήργησε στη Γκιούπκα έκανε τέτοια αναγνώριση δρομολογίου και στόχου, που έφθαιρε το τμήμα του, χωρίς να φθάσει τελικά στο στόχο. Μπορεί κανείς να παραθέσει ακόμα πλήθος τέτοια παραδείγματα.

Τι δείχνουν όλα αυτά; Αυτά δείχνουν ότι τα περισσότερα στελέχη μας, είτε δεν έχουν ιδέα τι θα πει αναγνώριση στόχου, είτε υποτιμούν το ρόλο της τέτοιας αναγνώρισης. Η αναγνώριση κάθε εχθρικού στόχου,

που πας να καταλάβεις είναι εντελώς απαραίτητη. Πιο απαραίτητη είναι για κείνα τα στελέχη μας που δεν ξέρουν να μελετούν καλά τους επιτελικούς χάρτες. Μα η σωστή μελέτη του επιτελικού χάρτη δεν είναι δυνατό να σου δώσει πλήρη εικόνα του δοσμένου εχθρικού στόχου. Και το σπουδαιότερο, στον επιτελικό χάρτη δεν θα βρεις την εχθρική οχύρωση και διάταξη που υπάρχει στο δοσμένο στόχο. Τι θα πει λοιπόν σωστή αναγνώριση ενός εχθρικού στόχου; Ψηλάφισμα του δοσμένου στόχου, όσο το δυνατόν από πιο κοντά και αν είναι δυνατό σε όλη την περίμετρο. Εδώ κάθε πτυχή του εδάφους, κάθε βραχάκι, κάθε κλαρί, αν λεπτομερειακά τα δεις και τα αποτυπώσεις καλά στο μυαλό σου μπορεί να γίνουν σύμμαχοι και βοηθοί πολύτιμοι και αν δεν τα δεις καλά μπορεί να γίνουν παράγοντες μικροί είτε μεγάλοι, αποτυχίας και τάφος για τους μαχητές που διοικείς στο πεδίο της μάχης. Φυσικά, η τέτοια ψηλαφιτή αναγνώριση απ' όλες τις πλευρές και σ' όλη την περίμετρο του δοσμένου εχθρικού στόχου δεν είναι πάντα δυνατό να γίνει. Νομίζουμε όμως πως κάθε εχθρικός στόχος δίνει δυνατότητα ψηλαφιτής αναγνώρισης σε μερικές πλευρές του και κάπως πιο χοντρικά στις υπόλοιπες. Ψηλαφιτή αναγνώριση οπωσδήποτε χρειάζεται από τις κατεθύνσεις που αποφασίζεις να ενεργήσεις για κατάληψη ενός εχθρικού στόχου. Όταν αναγνωρίσης ένα εχθρικό στόχο έχεις σειρά πλεονεκτήματα.

Βρίσκεις την κατάλληλη κατεύθυνση, από την οποία θα ενεργήσεις και όχι μόνο μια κατεύθυνση. Βρίσκεις τις κατάλληλες θέσεις, για να τοποθετήσεις δικές σου βάσεις πυρός, με τα βαριά σου όπλα. Βρίσκεις τις κατευθύνσεις από τις οποίες θα παραπλανήσεις τον εχθρό. Βρίσκεις τις κατάλληλες θέσεις, για την εφεδρεία σου που θα την εξασφαλίσεις από τα εχθρικά πυρά, αλλά και σε κοντινή απόσταση, για να επέμβει με ταχύτητα στην κατάλληλη στιγμή. Εκπληρώνεις της αποστολή σου, πιο γρήγορα και με τις πιο λίγες απώλειες. Έτσι μπαίνει το ζήτημα της αγνώρισης του εχθρικού στόχου που πας να καταλάβεις. Έτσι όμως δεν σκέφτονται οι διοικητές μας, από πάνω ως κάτω. Δεν καταλαβαίνουν, ότι μάχη χωρίς τέτοια αναγνώριση αποτελεί ενέργεια που γίνεται κουτουρατζιδικά, με αναπόφευκτη συνέπεια, είτε την πλήρη αποτυχία, είτε μια επιτυχία ακριβώς πληρωμένη με αίμα, δηλαδή "Πύρειο Νίκη".

Δεν πρέπει να υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι σημαντικός παράγοντας της αποτυχίας μας στη Φλώρινα ήταν η έλλειψη τέτοιας αναγνώρισης.

Τρίτο: Οι ενέργειες απ' όλες σχεδόν τις διοικήσεις για κατάληψη των αντικειμενικών στόχων ήταν πραγματικά κατσαπλιάδικες. Ας εξετάσουμε αυτό το ζήτημα κάπως πιο αναλυτικά.

Η 14η ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ

Η διοίκηση της 14ης Ταξ/χίας, αντί να δημιουργήσει με την πρώτη διλοχία της, πραγματικό ρήγμα με γερά στηρίγματα άνοιξε μια πόρτα περίπου δύο μέτρων κόβοντας τα συρματοπλέγματα και απ' αυτή την πόρτα επέτρεψε να περάσει, κάτω από καταιγιστικά πυρά, όλη η δύναμη της Ταξ/χίας. Δηλαδή άνοιξε την πόρτα μιας φάκας που μέσα σ' αυτή κλείστηκε όλη η Ταξ/χία. Αυτή η πόρτα ήταν ανάμεσα σε δύο εχθρικά πολυβολεία που είχαν απόσταση το ένα από το άλλο, περίπου 80 μέτρα. Αυτά θέριζαν το "ρήγμα". Προχωρώντας μια διλοχία βρίσκει ένα σπουδαίο υψωματάκι, γερά οχυρωμένο, με πολυβολεία, χαρακώματα, συρματοπλέγματα που ο εχθρός δεν το κρατούσε. Αυτό το οχυρωμένο υψωματάκι ήταν κοντά στο στόχο που θα ενεργούσε αυτή η διλοχία. Δηλαδή έπεσε στα χέρια αυτής της διλοχίας μας, ένα θαυμάσιο στήριγμα. Όμως δεν το έπιασε αλλά τράβηξε εντελώς ακάλυπτη. Μόλις το προσπέρασε, ο εχθρός το καταλαμβάνει και βαράει άγρια τη διλοχία μας. Μήπως μπορεί να πει κανείς ότι είχαμε εδώ διοίκηση διλοχίας με μυαλό; Μήπως μπορεί να πει κανείς πως και η διοίκηση της Ταξ/χίας έδειξε στοιχειώδη σύνεση όταν έμπασε στα φάκα τα τμήματά της; Μήπως έκανε προσπάθεια πραγματική να εξοντώσει τουλάχιστο τα δύο εχθρικά πολυβολεία που έκλεισαν την πόρτα της φάκας; Η Διοίκηση της 14ης Ταξιαρχίας διέθετε, έξω από το "ρήγμα" ένα ορειβατικό και δύο αντιαρματικά πυροβόλα, με το προσωπικό τους και κάμποσους άλλους μετασχηματισμούς. Με μερικές άμεσες βολές πυροβόλου, αυτά τα πολυβολεία θα εξοντώνονταν. Αυτό φυσικά μπορούσε να γίνει και πριν το "ρήγμα" για να γίνει πραγματικό ρήγμα. Αυτό δεν το έκανε, έστω αργοπορημένα, παρά και ενάντια στη στοιχειώδη λογική. Έτσι, αυτά τα δύο εχθρικά πολυβολεία μας έκαναν μεγάλη ζημιά, από την αρχή ως το τέλος της επιχείρησης.

Ακούσαμε πως δεν χρησιμοποίησαν τα πυροβόλα, προς αυτό το σκοπό, γιατί θα είχαμε λείει ζημιές στο προσωπικό τους. Κατ' αρχή, αυτός ο ισχυρισμός ανατρέπεται, από το αποτέλεσμα μιας τέτοιας χρησιμοποίησης του πυροβολικού μας στο 1033. Μήπως όμως μπορεί να γίνει καμμιά σύγκριση ανάμεσα στην έστω ολοκληρωτική εξόντωση του προσωπικού αυτών των πυροβόλων, με τη ζημιά που έπαθε η Ταξ/χία, από αυτά τα δύο εχθρικά πολυβολεία και από τον κλοιό μέσα στον οποίο βρέθηκε. Εδώ ταιριάζει η παροιμία "φτηνοί στ' αλεύρι και ακριβοί στα πίτουρα". Και μήπως το μοναδικό μέσο εξόντωσης των δύο εχθρικών πολυβολείων ήταν τα πυροβόλα; Φυσικά θα ήταν λάθος να πιστέψουμε πως η διοίκηση της 14ης Ταξιαρχίας δεν εξόντωσε αυτά τα δύο εχθρικά πολυβολεία, γιατί σκέφτονταν τις απώλειες που θα είχαμε στο προσωπικό των πυροβόλων. Η αλήθεια είναι ότι η διοίκηση της 14ης Ταξ/χίας είχε στην πράξη την ίδια αντίληψη για το ρήγμα, με κείνους που άνοιξαν την πόρτα της φάκας και ότι στάθηκε ανίκανη ν' αντιληφθεί την κρισιμότητα της ταχτικής κατάστασης. Αυτά αφορούν και τον αξιωματικό επιχειρήσεων της I Μερ/χίας που επί τόπου παρακολουθούσε, από μέρους της τη μάχη σ' αυτό τον τομέα. Αυτή λοιπόν η πόρτα της φάκας ονομάστηκε "ρήγμα" πιθανό για εξευτελισμό του στρατιωτικού όρου ρήγμα. Ρήγμα δεν θα πει ν' ανοίγεις κλέφτικα με αντικλειδί την πόρτα ενός σφαγείου και να οδηγείς απ' αυτή τους μαχητές σου στο χασάπη. Ρήμα θα πει να σαρώνεις τον εχθρό, από μια κατεύθυνση και σ' αρκετό πλάτος, να δημιουργείς σ' αυτό το ρήγμα γερές βάσεις πυρός, γερά στηρίγματα με πεζικό κ.λ.π. που όλα αυτά θα σου επιτρέπουν να προχωρείς με αφάλεια προς τα μπρος.

Έτσι πρέπει να καταλαβαίνουμε το ρήγμα στην εχθρική διάταξη, προπάντων σε πόλη. Από τη μάχη της Νάουσας βρήκαν μια σειρά συμπεράσματα που έχουν σχέση με την προέλασή μας σε πόλη. Παραθέτουμε μερικά. Η ταχύτητα στη διείσδυση σε μια πόλη είναι απαραίτητη, αλλά πρέπει να συνοδεύεται από εξαιρετική προσοχή. Δεν υπάρχει πουθενά αλλού ο κίνδυνος της κύκλωσης της σφήνας που δημιουργείς, όσο σε μια πόλη. Γι' αυτό τα τμήματα που διεισδύουν πρέπει να είναι κλιμακωμένα. Το πρώτο κλιμάκιο πάει κατευθεία στον κύριο στόχο, χωρίς να απασχολείται με το ξεκαθάρισμα των μικροαντιστάσεων που υπάρχουν. Το δεύτερο κλιμάκιο ξεκαθαρίζει, προχωρώντας ταυτόχρονα, τις μικροαντιστάσεις, φτιάνει οδοφράγματα. Το τρίτο κλιμάκιο αποτελεί εφεδρεία, που όπως προχωρεί η σφήνα μας προχωρεί κι αυτό και καταλαμβάνει στηρίγματα που φτιάνει το δεύτερο κλιμάκιο.... Ακόμα πρέπει να τονίσουμε εδώ ότι είναι εντελώς απαραίτητη, στην προέλασή μας σε πόλη, η γερή αναγνώριση του κάθε στόχου. Αυτά τα συμπεράσματα τα διάβασαν και τα στελέχη της 14ης Ταξ/χίας, αλλά δεν τα πήραν στα σοβαρά. Έτσι η 14η Ταξ/χία, αντί να εκπληρώσει την αποστολή της κυκλώθηκε εκεί έπαθε σοβαρές ζημιές.

Η 18η ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ

Η Διοίκηση της 18ης Ταξ/χίας έφθασε μπρος στα εξωτερικά φυλάκια της Φλώρινας και κει σταμάτησε για να ξαναεξηγήσει τις αποστολές στους ταγματάρχες. Αυτό ούτε χρειάζονταν, ούτε και γίνεται μπρος στη μύτη του εχθρού. Ο εχθρός είδε πιθανόν αυτή τη συγκέντρωση και άρχισε πυρά όλμων στο σωρό. Επιτέλους σπάζει μερικά εξωτερικά φυλάκια, αλλά βρέθηκε λείει μπρος σε άλλη σειρά που γι' αυτά δεν είχαμε πληροφορίες. Παραπέρα συναντάει μια χαραδρούλα, που μέσα σ' αυτή, ο εχθρός είχε βάλει ένα πολυβόλο ανοχύρωτο που άβαζε αξονικά τη χαράδρα απαγορεύοντας τη διείσδυση των τμημάτων μας. Από ένα αντέρισμα του 1033 έβαζε ο εχθρός τα συγκεντρωμένα τμήματά μας. Κανείς δεν σκέφτηκε ότι το πολυβόλο της χαράδρας μπορούσαν να το εξοντώσουν μερικοί μόνο μαχητές μας. Κανείς δεν σκέφτηκε ότι αφού μας έκαναν τόση ζημιά τα πυρά του εχθρού από το αντέρισμα που αναφέραμε το πρωταρχικό ήταν να στήσουν μια βάση όλμων και μ' αυτά να κάψουν αυτό το αντέρισμα κινώντας ταυτόχρονα ένα μικρό τμήμα για να το καταλάβει. Στο μεταξύ ενεργεί ο εχθρός από χωριό Πρώτη.

Έτσι, αντικειμενικά, διοίκηση και τμήματα της 18ης Ταξιαρχίας κλωθογύριζαν, όπως περίπου κάνει κείνος που παίζει στο παιχνίδι το ρόλο της τυφλόμυγας, κάτω από τα εχθρικά πυρά. Μέσα σε τέτοια κατάσταση, ήταν επόμενο να χαρακτηρίζει, όλες τις ενέργειες της διοίκησης της 18ης Ταξιαρχίας, μια σπασμοδικότητα. Εδώ έχουμε μια χαρακτηριστική περίπτωση που επειδή η διοίκηση βρέθηκε μπρος σ' ορισμένες "απρόβλεπτες"

δυσκολίες έχασε την αυτοκυριαρχία της, δεν είδε το νέο στην κατάσταση, δεν έδωσε γρήγορα σωστή διάταξη μάχης, με νέες αποστολές που θ' άνοιγαν το δρόμο για την εκπλήρωση της αρχικής αποστολής. Κι αυτή η Ταξιαρχία δεν εκπλήρωσε την αποστολή της. Κι' αυτή από επιτιθέμενη μπήκε σε άμυνα ελεεινής μορφής.

H 107 ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ

Τα τμήματά της ενέργησαν από την κύρια κατεύθυνση. Όμως βασικά δεν εκπλήρωσαν την αποστολή τους. Το Σολίσιτο έπεσε αλλά με σοβαρές δικές μας απώλειες που έτσι δεν μπορέσαμε να εκπληρώσουμε ότι πρόβλεπε απ' εκεί το σχέδιό μας. Το 1033 έπεσε εξαιρετικά αργά και με επίσης σοβαρές απώλειες και ο εχθρός κατάφερε και το ανεκατάλαβε, πριν εδραιωθούμε σ' αυτό. Για το πως η ενέργεια στο 1033 αξίζει να πούμε δυο λόγια. Κατ' αρχήν η ενέργεια έγινε από μια κατεύθυνση φαινομενικά καλή. Θεωρήθηκε καλή, από το διοικητή που διέυθυνε τη μάχη, γιατί ήταν βατό το μέρος. Όμως αυτή τη τροτότητα την ήξερε ο εχθρός και μόλις εκδηλώθηκε η επίθεση έστρεψε όλα τα πυρά του προς τα εκεί. Ασφαλώς ο εχθρός είχε φτιάξει το σχέδιο πυρός του, με βάση τη τρωτότητα που παρουσίαζε απ' εκεί η διάταξή του. Έτσι αποδείχτηκε για άλλη μια φορά το λαϊκό ρητό ότι "ο εύκολος δρόμος δεν είναι πάντα ο καλύτερος". Έτσι η πρώτη προσπάθεια απέτυχε, γιατί η κατεύθυνση ενέργειας δεν ήταν σωστή, γιατί δεν έγινε η ενέργεια με την απαιτούμενη ταχύτητα και αποφασιστικότητα, δεν χρησιμοποιήθηκε η βάση πυρός, δεν έγιναν παραπλανητικές ενέργειες. Και όμως από το ίδιο μέρος και σχεδόν με τον ίδιο τρόπο ξαναγίνεται ενέργεια που κι αυτή απέτυχε. Η τρίτη ενέργεια πέτυχε, γιατί έγινε από άλλη σωστή κατεύθυνση, με άλλο διοικητή, γιατί η ενέργεια έγινε με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα, και προ πάντων γιατί το πυροβολικό, με άμεση βολή εξόντωσε σειρά εχθρικά πολυβολεία. Ο εχθρός κατόρθωσε να ανακαταλάβει το 1033 γιατί δεν λειτούργησε κανένα οπλοπολυβόλο. Αυτό το περιστατικό δείχνει ότι η συντήρηση του οπλισμού μας, η άσκηση για γρήγορη λύση και αρμολόγηση όλων των όπλων μας δεν έχει μπει σαν ζήτημα ζωτικό. Η διοίκηση της 107 Ταξ/χίας παρουσίασε μεγάλες αδυναμίες. Κι αυτή δεν μπόρεσε ν' αντιληφθεί τη ταχτική κατάσταση, τουλάχιστο στον τομέα της και γι' αυτό δεν χρησιμοποίησε έγκαιρα την εφεδρεία της. Και όχι μόνο αυτό, αλλά και την εφεδρεία που της διαθέσαμε από την επιχειρησιακή μας εφεδρεία, στάθηκε ανίκανη να την χρησιμοποιήσει στην αποφασιστική στιγμή στο 1033 κι έτσι ο εχθρός το ανακατέλαβε.

H 103 ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ

Τα τμήματά της ενήργησαν στον τομέα Γκιούπκα-1115-1215 κι αυτή δεν εκπλήρωσε την αποστολή της. Εδώ, το τμήμα που θα ενεργούσε στη Γκιούπκα από ανάγκη πια ύπαρξης κατέλαβε όχι το στόχο που είχε αναλάβει αλλά το υψ. 1115. Τα άλλα τμήματα δεν κατέλαβαν κανένα αντικειμενικό σκοπό. Οι αιτίες της αποτυχίας τους βρίσκονται στην ελλειψη αποφασιστικότητας, μόλις βρέθηκαν κάτω από ορισμένες δυσκολίες στη μη χρησιμοποίηση των βαρειών τους όπλων, στις πολλές αποστολές που τους έδωσε η διοίκησή τους, στην υποτίμηση των μαχητών από τις διοικήσεις. Είναι π.χ. χαρακτηριστικό ότι εδώ έχουμε τον εξωφρενισμό να φτιάχνουν "τμήμα κρούσης" μόνο από στελέχη, αφήνοντας σαν κάτι άχρηστο τους μαχητές. Οι διοικήσεις των Μερ/χιών δεν έπαιξαν το ρόλο τους. Η Διοίκηση π.χ. της Χ Μερ/χίας παρέμεινε ουσιαστικά από την αρχή ως το τέλος απλώς θεατής. Η μοναδική ουσιαστική εμφάνιση αυτής της διοίκησης είναι η πρωτοβουλία της για σύμπτυξη των μονάδων της το βράδυ της 12-2-49.

Το τμήμα που εκπλήρωσε και με το παραπάνω την αποστολή του ήταν κείνο που ενήργησε από Σκοπιά. Η αποστολή του ήταν βασικά αντιπερισπαστική. Και όμως κατέλαβε την Σκοπιά και τη Γκιούπκα, επέφερε στον εχθρό βαρείες απώλειες σε άνδρες, σε μεταγωγικά, σε ποικίλα υλικά και σε μεγάλες ποσότητες. Γιατί πέτυχε αυτό το τμήμα, παρ' όλο που ενέργησε με ελάχιστες δυνάμεις και από μειονεκτική κατεύθυνση; Πέτυχε γιατί ενέργησε με αποφασιστικότητα, περίσκεψη, ταχύτητα, επιμονή, μαστοριά.

Μερικά παραδείγματα. Κτυπώντας με αποφασιστικότητα και με ταχύτητα τη Σκοπιά προκάλεσε μεγάλη σύγχυση στον εχθρό και κατέλαβε και τη Γκιούπκα. Την ώρα που χτυπούσε τη Σκοπιά, η διοίκηση μελετούσε το

πως θα αντιδρούσε ο εχθρός και πήρε μέτρα καταλαμβάνοντας με μικρές δυνάμεις στηρίγματα που προφύλαγαν το τμήμα που ενεργούσε στη Σκοπιά, από ενδεχόμενη εχθρική αντενέργεια.

Για την υπεράσπιση μιας δικής μας σοβαρής θέσης είχε βάλει μια εξαιρετικά μικρή δύναμη. Ο εχθρός έκανε πολλές προσπάθειες με σοβαρές δυνάμεις για να την καταλάβει, με σκοπό να κυκλώσει το τμήμα μας στη Σκοπιά. Επειδή η μικρή δύναμη που υπεράσπιζε αυτή τη σοβαρή θέση δεν θα μπορούσε ν' αντιμετωπίσει και ν' ανατρέψει όλες τις εχθρικές προσπάθειες, η διοίκηση έστειλε τέσσερις ανιχνευτές που κρύφτηκαν στα ριζά του υψώματος. Μόλις αναπτύσσονταν η εχθρική επίθεση, οι ανιχνευτές χτυπούσαν με αυτόματα τον εχθρό από τα νώτα και τον ανέτρεπαν. Αυτό έγινε πολλές φορές χωρίς να μπορέσει ο εχθρός να τους ανακαλύψει, γιατί ύστερα από κάθε τέτοιο χτύπημα άλλαζαν θέση. Αυτό αποτελεί ένα θαυμάσιο παράδειγμα σωστής χρησιμοποίησης της δύναμης που έχει ένας διοικητής στη διάθεσής του για να εκπληρώσει την αποστολή του μέσα σε δύσκολες συνθήκες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποφασιστικότητας, ταχύτητας και μαστοριάς αποτελεί και η κατάληψη δεσπίζοντος υψώματος, που σ' αυτό υπηρχε εχθρική διμοιρία οχυρωμένη. Αυτό το κατόρθωμα το έκανε μόνο μια ομάδα πέντε μαχητών μας.

Συνοψίζοντας όλα τα στοιχεία που παραθέσαμε, για το πως έγινε η εκτέλεση του σχεδίου μπορούμε να ξανατονίσουμε τη βασική διαπίστωση που διατυπώσαμε, ότι, στην εκτέλεση του σχεδίου, οι διοικήσεις μας δεν έδειξαν αποφασιστικότητα, ταχύτητα, επιμονή, μαστοριά και ότι αυτά όλα αποτέλεσαν σοβατότατο παράγοντα της αποτυχίας μας στη Φλώρινα. Στον πόλεμο, στις επιμέρους μάχες, παρουσιάζονται περιπτώσεις που σχέδια τέτοιων επιχειρήσεων είναι σωστά, αλλά οι εκτελεστές τα βουλιάζουν. Υπάρχουν και περιπτώσεις που τέτοια σχέδια παρουσιάζουν αδύνατες πλευρές, αλλά οι εκτελεστές με την αποφασιστικότητα και μαστοριά τους τις υπερνικούν και κερδίζουν τη μάχη. Η ορθότητα του σχεδίου αποτελεί τη βάση της επιτυχίας. Οι εκτελεστές αποφασίζουν για την επιτυχία είτε την αποτυχία. Μέσα στους εκτελεστές και στην πρώτη γραμμή βρίσκεται η διεύθυνση της επιχείρησης.

X X
X

Αυτές είναι οι αποτυχίες μας στη μάχη της Φλώρινας. Εδώ λοιπόν έχουμε υποκειμενικές αδυναμίες και όχι βασικά αντικειμενικές ανυπέρβλητες δυσκολίες. Το βασικό εδώ είναι ότι οι επιτελικές μας ικανότητες δεν στέκονται στο ύψος των απαιτήσεων που έχουν τέτοιες μάχες σαν της Φλώρινας. Αυτό δεν πρέπει να μας οδηγήσει στο σφαλερό συμπέρασμα ότι είμαστε ανίκανοι. Το σωστό συμπέρασμα είναι ότι έχουμε αδυναμίες που όμως μπορούμε και πρέπει να τις υπερνικήσουμε. Από τη μάχη της Φλώρινας βγαίνουν κι άλλα συμπεράσματα. Παραθέτουμε τα πιο σπουδαία.

Σ' άλλο μέρος διαπιστώσαμε πως από άποψη εκτέλεσης πέσαμε πολύ κάτω και ότι απ' αυτή την άποψη δεν μπορεί να γίνει καμιά σύγκριση ανάμεσα στη μάχη της Νάουσας και της Φλώρινας. Εδώ λοιπόν γεννιώνται τα ερωτήματα. Γιατί πέσαμε τόσο κάτω, από άποψη εκτέλεσης; ώστε τα στελέχη μας αντί να πηγαίνουν μπροστά πηγαίνουν πίσω; θα ήταν λάθος αν βγάzaμε το συμπέρασμα ότι τα στελέχη μας αντί να καλυτερέψουν χειροτέρεψαν μετά τη μάχη της Νάουσας. Γιατί όμως έπεσαν κάτω, από άποψη εκτέλεσης;

Ας εξετάσουμε αυτό το ζήτημα πιο αναλυτικά. Είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι στην προετοιμασία επεκράτησε σ' όλα τα στελέχη, ένας ανεδαφικός υπερενθουσιασμός. Αυτός ο ανεδαφικός υπερενθουσιασμός οφείλεται:

Πρώτο: Στην όχι σωστή εκτίμηση της νίκης μας στη Νάουσα. Στη Νάουσα κερδίσαμε μια μεγάλη νίκη, κάτω από μεγάλες δυσκολίες. Εδώ αντί να βγάλουμε το σωστό συμπέρασμα ότι η νίκη μας στη Νάουσα ήταν το αποτέλεσμα σωστής λεπτομερειακής μελέτης των δυσκολιών και των μεθόδων κατανίκησης τους, στη πράξη καταλήξαμε ότι τώρα τίποτα δεν στέκεται μπροστά μας και ότι μ' ένα φύσημα θα γκρεμίσουμε τους τοίχους. Είναι χαρακτηριστικό ότι μ' όποιο στέλεχος απ' αυτά που πήραν μέρος στη μάχη της Φλώρινας και ανμίλαγες θα σου

απαντούσε: "Αυτός ο στόχος θα πέσει στο λεφτό και με λιγότερες δυνάμεις και μέσα, απ' εκείνα που υπολογίζετε". Αυτός ο ανεδαφικός υπερενθουσιασμός οδήγησε σε πολλές απερισκεψίες. Αυτός ο υπερενθουσιασμός ήταν ανεδαφικός, γιατί δεν στηρίζονταν σε πραγματικά δεδομένα.

Η μάχη της Φλώρινας είπαμε πως ήταν πολύ πιο δύσκολη από κάθε προηγούμενη σε κατοικημένο τόπο. Η ποιότητα των εχθρικών δυνάμεων στη Φλώρινα ήταν ανώτερη απ' εκείνη της Νάουσας π.χ. στη Νάουσα είχαμε και εθνοφρουρά. Συνεπώς χρειάζονταν για να πετύχουμε πιο πολύ μαστοριά, μεγαλύτερη αποφασιστικότητα και ταχύτητα, πιο σοβαρή σκέψη, πιο μεγάλη επιμονή. Στη πράξη όμως έγινε το αντίθετο, γιατί δεν είδαμε πως η μάχη της Φλώρινας ήταν πολύ πιο δύσκολη απ' εκείνη της Νάουσας. Δεν είδαμε λοιπόν αυτές τις δυσκολίες σ' όλη τους την έκταση και το μέγεθος. Τι θα πει να μη βλέπεις τις δυσκολίες που θα παρουσιάσει μια μάχη; Αυτό θα πει ότι όταν βρεθείς μπροστά σ' αυτές ξαφνιάζεσαι και μετά κατά κανόνα τα διπλώνεις. Ας κάνουμε μια παρομοίωση. Γδύνεσαι και ετοιμάζεσαι να ξαπλώσεις σε μια λεκάνη με πολύ ζεστό νερό και μόλις ξαπλώσης ξένοιαστος βρίσκεσαι αντί σε πολύ ζεστό σε παγωμένο νερό. Η συνέπεια είναι να ξαφνιαστείς, να παγώσουν τα νεύρα σου, να κοπεί για μια στιγμή η αναπνοή σου από το αναπάντεχο. Δεν θα είναι υπερβολή αν πούμε ότι το ίδιο έπαθαν τα στελέχη μας στη μάχη της Φλώρινας. Πήγαιναν με μεγάλη φόρα, για να καταλάβουν ένα "εύκολο" στόχο και όταν βρέθηκαν μπρος σε "απρόβλεπτες" δυσκολίες ξαφνιάστηκαν, ζαλίστηκαν, έχασαν την αυτοκυριαρχία τους, έκαναν σπασμωδικές ενέργειες και άλλοι τα δίπλωσαν μπρος στις δυσκολίες, άλλοι ρίχτηκαν σαν ακροβολιστές στη μάχη και σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν και μια μερίδα πάλαιψε μαστορικά, επίμονα κατανικώντας όλες τις δυσκολίες.

Δεύτερο: Εμείς σαν διοίκηση της προετοιμασίας και διεξαγωγής της επιχείρησης στη Φλώρινα δεν αντιδράσαμε, ουσιαστικά, στον ανεδαφικό υπερενθουσιασμό των στελεχών. Κάτι είπαμε μα αυτό ήταν εξαιρετικά λίγο. Και το πρόβλημα δεν είναι να πεις πως θα συναντήσουμε δυσκολίες. Το κυριώτερο είναι να βρεις αυτές τις δυσκολίες, με εξαντλητική μελέτη, να δείξεις τις συνέπειες μπορεί αν δεν τις προσέξουμε, να υποδείξεις τρόπους κατανίκησής τους, να βάλεις τη σκέψη όλων των στελεχών να δουλέψει για να βρεθούν όλοι οι τρόποι να τις νικήσουμε, να βάλεις γενικά σ' όλους το πνεύμα της μελέτης των δυσκολιών και της πάλης για την υπερνίκησή τους, πείθοντας όλους ότι ο δρόμος προς τη νίκη περνάει από την εξαντλητική μελέτη ανακάλυψη των δυσκολιών και την πάλη για την κατανίκησή τους. Αυτό το βασικό καθήκο δεν το εκπληρώσαμε. Αυτό είχε σοβαρές συνέπειες. Χτυπώντας τον ανεδαφικό υπερενθουσιασμό, όχι μόνο δεν ελαττώνουμε την αισιοδοξία, για σίγουρη νίκη, που πρέπει να υπάρχει σε κάθε στέλεχος και μαχητή, αλλά αντίθετα στηρίζουμε την αισιοδοξία σε στέρεο βάθος. Το χτύπημα της ανεδαφικής υπεραισιοδοξίας, είτε μ' άλλα λόγια του ανεδαφικού υπερενθουσιασμού, δεν έχει καμιά σχέση μ' εκείνο που είπαν μερικά στελέχη, στα αχτίφ κριτικής της μάχης της Φλώρινας. Αυτά τα στελέχη είπαν: "πηγαίνοντας στη μάχη πρέπει να σκέφτεσαι ότι μπορείς και ν' αποτύχεις γιατί έτσι παίρνεις τα μέτρα σου". Όποιος ξεκινάει για τη μάχη με τη σκέψη ότι μπορεί ν' αποτύχει δεν πιστεύει ουσιαστικά στη νίκη δεν μπορεί συνεπώς να νικήσει. Άλλο πράγμα η πρόβλεψη, η μελέτη των δυσκολιών και των μεθόδων να τις νικήσεις και άλλο πράγμα η σκέψη για αποτυχία. Το πρώτο, η πρόβλεψη, η αδιάκοπη και στην πορεία της μάχης μελέτη των δυσκολιών, η επεξεργασία μεθόδων υπερνίκησης των δυσκολιών εκδηλώνει πνεύμα ρωμαλέας πεποίθησης στη νίκη, που παλεύεις να την κερδίσεις και δεν περιμένεις να έρθει σαν αποτέλεσμα τυχαίων περιστατικών. Το δεύτερο, η πιθανή αποτυχία στη σκέψη σου, στην καλύτερη περίπτωση οδηγεί στη μελέτη των τρόπων πως θα γλυτώσεις το τμήμα σου, όταν ο εχθρός σου δημιουργήσει άσχημη κατάσταση. Και όταν σε στριμώχνει ο εχθρός δεν επιτρέπεται να σκέφτεσαι την αποτυχία, γιατί αυτό παραλύει τη σκέψη και τη θέληση για πάλη.

Το καθήκο κάθε ηγήτορα, μικρού, είτε μεγάλου, όταν βρεθεί σε δύσκολη κατάσταση είναι να βρει τρόπους να βγει απ' αυτή, βάζοντας τον εχθρό στη μέγγενη. Αν δεν ήταν τέτοιο το νόημα της άμυνάς μας, όσες φορές βρεθήκαμε σε δύσκολη κατάσταση στο Γράμμο δεν θα νικούσαμε τον εχθρό.

Κλείνουμε αυτό το κεφάλαιο με τη διαπίστωση. Η ανεδαφική υπεραισιοδοξία στάθηκε αιτία αποφασιστικής σημασίας, για την αποτυχία μας στη Φλώρινα. Αυτή η διαπίστωση αποτελεί μεγάλο δίδαγμα.

Ο ανεδαφικός υπερενθουσιασμός εξηγεί το γιατί έπεσαν τα στελέχη μας τόσο κάτω από άποψη εχτέλεσης. Όμως δεν εξηγεί τη βάση των αδυναμιών τους, που υπήρχαν και χωρίς τους υπερενθουσιασμούς. Ο υπερενθουσιασμός απλώς αύξησε τις συνέπειες των αδυναμιών τους. Αποτελεί παληά, διαπίστωση η μεγάλη επιτελική και διοικητική ανεπάρκεια των στελεχών μας, η διάσταση ανάμεσα στις μάχες που δίνουμε και στην επιτελική ικανότητά τους. Πώς εκδηλώθηκε πραχτικά αυτή η επιτελική και διοικητική ανεπάρκεια, στη μάχη της Φλώρινας; Με την αδυναμία σωστού συνδυασμού, πάνω στο πεδίο της μάχης, όλων των ζωντανών δυνάμεων και υλικών μέσων που διέθεταν. Με την αδυναμία ν' αντιλαμβάνονται έγκαιρα την αλλαγή της ταχτικής καταστασης και να πέρνουν τα επιβαλλόμενα μέτρα. Με την αδυναμία να δίνουν κείνη τη διάταξη στα τμήματα και στα βαριά τους όπλα, που απαιτούσε κάθε φορά η εκπλήρωση της αποστολής τους. Με τη χρησιμοποίηση των βαρειών τους όπλων και του όπλου των διαβιβάσεων. Με το ότι έχαναν τα τμήματα που διοικούσαν, κατά τη διάρκεια της μάχης. Με το πως έκαναν τη πορεία προς τη Φλώρινα. Αυτή η διαπίστωση δεν πρέπει να μας οδηγήσει στο σφαλερό συμπέρασμα ότι τα στελέχη μας είναι ανίκανα, αλλά στην απόφαση να τα βοηθήσουμε πιο συγκεκριμένα για ν' αποκτήσουν τις απαραίτητες επιτελικές και διοικητικές γνώσεις. Είναι γεγονός ότι πολλά στελέχη χάσαμε προσωρινά είτε για πάντα και ότι στη θέση τους τοποθετήσαμε άλλα που τα πήραμε από τα παρακάτω κλιμάκια. Από άποψης τοποθέτησης νέων στελεχών κάναμε ένα τολμηρό άλμα. Μ' αυτό το άλμα δεν συνοδεύτηκε από μέτρα για την ποιοτική τους ανάπτυξη. Αυτό αποτελεί μεγάλο κίνδυνο. Τις συνέπειες τις δοκιμάζουμε στη μάχη. Νομίζουμε πως άμεσα και πραχτικά πρέπει να οργανώσουμε την μετεκπαίδευση των στελεχών μας αρχίζοντας από τα πιο αδύνατα στελέχη. Μπορεί π.χ. να πάρουμε για μετεκπαίδευση πρώτα διοικητές, που θα τους αντικαταστήσουν, κατά τη διάρκεια της μετακπαίδευσής τους οι πολιτικοί επίτροποι τους. Νομίζουμε πως η εκπλήρωση αυτού του καθήκοντος δεν επιδέχεται καμμία αναβολή.

Η μάχη της Φλώρινας δεν απόδειξε μόνο την επιτελική και διοικητική ανεπάρκεια των στελεχών μας, αλλά και την θεωρητικοπολιτική τους ανεπάρκεια. Αυτό αποδεικνύεται από τις οππορτουμιστικές αντιλήψεις που εκδηλώθηκαν μετά την αποτυχία μας στη Φλώρινα. Παραθέτουμε μερικές από τις οππορτουμιστικές αντιλήψεις που εκδηλώθηκαν, σαν αποτέλεσμα της αποτυχίας μας στη Φλώρινα.

Πρώτο: Επειδής μόλις ρίχναμε την πρώτη τουφεκιά δεν έτρεχαν οι φαντάροι του μοναρχοφασιστικού στρατού να παραδωθούν, αλλά αντίθετα μερικοί μας έβριζαν, διατυπώθηκε από μερικά στελέχη η γνώμη πως δεν πιάνει το σύνθημα της συναδέλφωσης. Μάλιστα, μερικά στελέχη προχώρησαν ως τη διαπίστωση ότι είναι λαθεμένο το σύνθημα της συναδέλφωσης και ότι δεν υπάρχει κρίση στο μοναρχοφασιστικό στρατό. Εμείς ποτέ δεν είπαμε ότι οι φαντάροι του μοναρχοφασιστικού στρατού θα παραδωθούν με την πρώτη κουβέντα για συναδέλφωση, είτε με την πρώτη τουφεκιά. Κείνοι που νομίζουν πως έτσι θα γίνει η συναδέλφωση ξεχνούν ότι το προτσές-πορεία αποσύνθεσης στο μοναρχοφασιστικού στρατό είναι βασανιστικό, γιατί ο εχθρός πέρνει μέτρα, ότι αυτό το προτσές καθορίζεται από τα δικά μας γερά χτυπήματα ενάντια στο μοναρχοφασισμό και από μια αδιάκοπη μαζική ή πιστική διαφώτηση. Είναι κουτό να περιμένεις ομαδική παράδοση φαντάρων του μοναρχοφασιστικού στρατού, όταν σε βαράει ο εχθρός αντί να τον βαράς εσύ. Είναι κουτό ακόμα και να το φανταστείς ότι είναι αρκετό να λέμε κάπου κάπου στους φαντάρους του μοναρχοφασιστικού στρατού να παραδοθούν στο Δημοκρατικό στρατό.

Δεύτερο: Η ανικανότητα μερικών στελεχών να διοικήσουν, μέσα στη μάχη, σωστά τους μαχητές τους οδήγησε στην υποτίμηση των μαχητών μας. Έτσι, μερικοί διοικητές μετρούσαν τη δύναμή των τμημάτων που διοικούσαν από τους παληούς μαχητές που υπήρχαν στα τμήματά τους. Μερικά στελέχη προχώρησαν ακόμα πιο πολύ, μετρώντας τη δύναμη των τμημάτων που διοικούσαν μόνο από τα στελέχη και την απαράδεκτη αυτή αντίληψη της εφάρμοζαν στη μάχη συγκροτώντας "τμήματα κρούσης", μόνο από στελέχη αφήνοντας τους μαχητές στην άκρη σαν κάτι το άχρηστο". Έτσι στο τέλος κατέληγαν στη "θεωρία" ότι κάναμε "πόλεμο στελεχών". Οι τέτοιες αντιλήψεις δεν αποτελούν μόνο στρατιωτικά λάθη. Εδώ το ζήτημα είναι πολιτικό. Αν καταλήξουμε ότι πόλεμο μπορούν να κάνουν μόνο τα στελέχη, είτε το πολύ και οι παληοί μαχητές μας, τότε βάλαμε σταυρό στην επανάσταση. Έτσι γίνεται πάντα όταν δεν κάνουμε την απαιτούμενη δουλειά για την

προετοιμασία των μαχητών μας ώστε να μπορούν να εκπληρώσουν την αποστολή τους και όταν αντί να δούμε τις δικές μας αδυναμίες ψάχνουμε να βρούμε αλλού τις αιτίες της αποτυχίας μας.

Τρίτο: Οι αντιλήψεις που αναφέραμε ότι "πηγαίνοντας στη μάχη πρέπει να σκέφτεσαι ότι μπορεί και ν' αποτύχεις, γιατί έτσι παίρνεις τα μέτρα σου", εκτός από την καθαρά στρατιωτική πλευρά έχουν και πολιτική σημασία, γιατί ουσιαστικά εδώ υπάρχει αμφιβολία για τη νίκη στη δοσμένη μάχη, που μπορεί να φθάσει σε αμφιβολία για την όλη έκβαση του αγώνα μας.

Τέταρτο: Και οι αντιλήψεις ότι δεν πρέπει να έχουν τα τάγματα ομαδικούς όλμους και πολυβόλα, γιατί δεν είναι ικανοί οι ταγματάρχες να τα χρησιμοποιούν σωστά και οι αντιλήψεις ότι η διμοιρία πρέπει να έχει δύο ομάδες και ο λόχος περίπου 45 δύναμη, γιατί οι διμοιρίτες και λοχαγοί δεν είναι ικανοί να κουμμαντάρουν μεγαλύτερη δύναμη, είναι πέρα για πέρα στραβές στρατιωτικά και πολιτικά. Εδώ αντί να δούμε την άμεση ανάγκη ποιοτικής ανάπτυξης των στελεχών μας βλέπουμε σαν φάρμακο το αδυνάτισμα των τμημάτων μας, από άποψη δύναμης και μέσων πυρός. Αν πάρουμε σαν βάση τέτοιες απόψεις τότε πρέπει κάθε μονάδα του στρατού μας να έχει τόση έμπυχη δύναμη και τόση δύναμη πυρός, όση είναι και η επιτελική και διοικητική ικανότητα κάθε στελέχους. Είναι φανερό ότι σε τέτοια περίπτωση, αντί ένα ταχτικό λαϊκοεπαναστατικό στρατό θα φτιάναμε μια ρούσικη σαλάτα, με τη διαφορά ότι αυτή τη σαλάτα κανείς δεν θα τη δοκίμαζε.

X X
X

Ο εχθρός ουρλιάζει για τη "μεγάλη επιτυχία" που κέρδισε στη μάχη της Φλώρινας. Ας θριαμβολογεί και ας κοιμάται με την "πλήρη συντριβή των συμμοριτών στη Φλώρινα". Τα χάλια του φαίνονται και από τις θριαμβολογίες του. Κυριολεκτικά αρπάχτηκε από το αναπάντεχο γι' αυτό αποτέλεσμα της μάχης στη Φλώρινα σαν σανίδα σωτηρίας. Εμείς ξέρουμε τι έγινε στη Φλώρινα, όπως το ξέρει και ο εχθρός. Γλύτωσε ο εχθρός ένα πολύ δυνατό χτύπημα. Και τώρα κοκορεύεται και περνάει για "μεγάλη επιτυχία" του ότι δεν τον δείραμε παραπάνω.

Μέσα στην κριτική ανάλυση όλης της μάχης της Φλώρινας βάλαμε και τα καθήκοντα που μπαίνουν μπροστά μας. Εδώ πρέπει να προσθέσουμε ότι η παραπέρα και πιο πραχτική εκπαίδευση των μαχητών αποτελεί ένα άμεσο καθήκον, που δεν επιδέχεται αναβολή π.χ. φθάνουν οι μαχητές μας στα 10 μέτρα από τις εχθρικές θέσεις και δεν κάνουν με ταχύτητα το αποφασιστικό άλμα και έτσι έχουμε απώλειες. Δεν ξέρουν να χρησιμοποιούν καλά τη χειροβομβίδα και την υποτιμούν. Δεν ξέρουν να χρησιμοποιούν καλά το έδαφος και πολλές φορές μαζεύονται κουβάρι που αυτό μας στοιχίζει, βαρειές απώλειες. Δεν έχει γίνει πραγματική εκπαίδευση στα πολυβόλα και στους όλμους και έτσι τα πιο πολλά πυρά πηγαίνουν "στου караγκιόζη το γάμο" κ.λ.π. Ακόμα, η λειτουργία σχολών ομαδαρχών αποτελεί κι αυτό άμεσο καθήκον. Εκπαιδεύουμε καλούς διμοιρίτες, αλλά ξεχάσαμε ότι οι ομαδάρχες παίζουν αποφασιστικό ρόλο στον πόλεμο. Ποτέ άλλοτε δεν είχαμε τόση αδυναμία σε ομαδάρχες όπως τώρα. Και είναι γνωστό ότι χωρίς καλούς ομαδάρχες βασικά δεν θα έχουμε και καλούς διμοιρίτες, γιατί οι πιο καλοί ομαδάρχες πρέπει να πηγαίνουν στη σχολή Ανθυπολοχαγών του Γενικού Αρχηγείου.

Στον πόλεμο έχει κανείς και επιτυχίες και αποτυχίες. Κανείς στρατηγός όσο σπουδαίος και να είναι και όσο καλό στρατό και αν διοικεί δεν κερδίζει όλες τις μάχες. Τέτοιους στρατηγούς που μόνο νίκες κερδίζουν δεν έχει επιδείξει η ιστορία των πολέμων. Το βασικό εδώ είναι να κερδίζεις πιο πολλές μάχες και να χάνεις λιγότερες, και να βγάζεις διδάγματα και από τις δυο. Εμείς βγάλαμε όσα διδάγματα μπορέσαμε να βγάλουμε. Άλλοι σύντροφοι που πρέπει να γράψουν, για τη μάχη της Φλώρινας θα βγάλουν κι άλλα διδάγματα.

27-2-49

ΓΟΥΣΙΑΣ - ΒΛΑΝΤΑΣ

Αναδημοσίευση από τον 12ο τόμο των *Αρχείων Εμφυλίου Πολέμου* της ΔΙΣ/ΓΕΣ, έγγραφο 26.